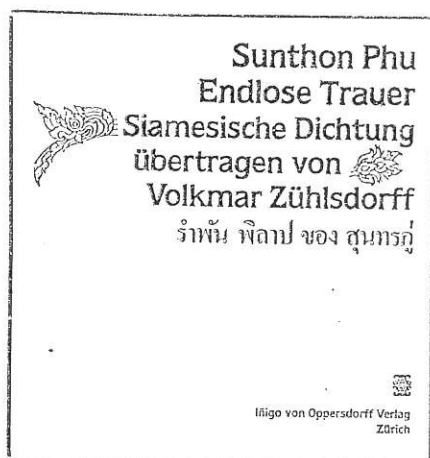

วรรณกรรมวิจารณ์

นฤมล จ้าวสุวรรณ *

SUNTHON PHU: ENDLOSE TRAUER

รำพันพิลาปของสุนทรภู่

หนังสือแปลเรื่อง Endlose Trauer (ความทุกข์
นิรันดร์) หรือ รำพันพิลาป/ ของสุนทรภู่เล่มนี้ ดร. โพลต์
มาร์ ซึลส์ดอร์ฟ (Dr. Volkmar Zühlsdorff) แปลเป็น
ภาษาเยอรมัน Dr. Volkmar Zühlsdorff เคยทำงานที่
สถานทูตเยอรมันในประเทศไทยเป็นเวลา ๗ ปี และเคยเป็น
สมาชิกของสยามสมาคมและเป็นสมาชิกของสมาคมนักเขียน
อิสระเยอรมัน หนังสือเล่มนี้พิมพ์ที่เมืองซูริก ประเทศสวิส
โดยสำนักพิมพ์ Inigo von Oppersdorff ที่พิมพ์หนังสือ
Mural Paintings in Thailand ของ Professor
Dr. Klaus Wenk ซึ่งเป็นหนังสือที่สวยงามและมีชื่อเสียง

มากในด้านการรวบรวมภาพเขียนฝาผนังของวัดไทยขึ้นเป็นครั้งแรก ผู้แปล รำพันพิลาป/ นำภาพ
เขียนฝาผนังบางส่วนจากหนังสือของ Professor Wenk มาเป็นภาพประกอบแทรกในบางตอนที่เกี่ยว
กับความคิดในศาสนาพุทธ ซึ่งมีบทบรรยายภาพนั้น ๆ ถ้ายิ่งช่วยให้ผู้อ่านมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องราว
ทางพุทธศาสนาเช่นเรื่องจากชาดกต่าง ๆ และมีภาพประกอบเรื่องพระเวสสันดร สุวรรณสาม พระเทมีย
พระเนมิราช ตลอดจนภาพประกอบเรื่องสังข์ทอง และพระพุทธรูปประวัติบางตอน ภาพฝาผนังดัง
กล่าวช่วยเสริมให้หนังสือสวยงามน่าอ่านและได้ความรู้ทางด้านคติธรรมทางศาสนาพุทธ ตลอดจนได้
ทราบเรื่องเทวดานางฟ้าต่าง ๆ ที่สุนทรภู่กล่าวถึง เช่นในเรื่องความฝัน ทำให้ผู้อ่านชาวต่างชาติพอจะ
มีจินตนาการเกี่ยวกับเทวดานางฟ้าของไทย เช่น พระอินทร์ เป็นต้น

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำภาควิชาภาษาเยอรมัน คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

มี
ก
น
ที่
น
น
วิ
ส
อ
or
เ
ย
า
พ
เ
ย
ว
ร
า
ม
ย
ง
ค
ง
น
ได้
อ
จะ

หนังสือเล่มนี้จะสมบูรณ์ขึ้นอีกมากถ้า
ผู้แปลจะสรุปประวัติย่อ ๆ ของสุนทรภู่กว๊
ของไทยไว้ในคำนำด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง
ผู้แปลควรกล่าวถึงเหตุที่สุนทรภู่ออกบวช
และเขียน ราวพื้นพิลาป/ ขณะที่อยู่ในเพศ
บรรพชิต เมื่ออายุ ๕๖ ปี เหตุใดสุนทรภู่
จึงได้มีความทุกข์ถึงขนาดต้องมารำพันถึง
ความหลัง ความฝัน ตลอดจนวัดอุตุสถานใน
วัด และเครื่องไทยทานที่ตนเองเคยได้รับ
ชาวต่างชาติที่รู้ภาษาเยอรมันและรู้จักสุนทรภู่
ด้วยนั้น มีเพียงไม่กี่คนและผู้ที่ไม่เคยรู้จัก
สุนทรภู่อาจจะไม่เข้าใจอะไรมากนัก เพราะ
มีศัพท์เฉพาะที่แปลเป็นภาษาเยอรมันไม่ได้
เป็นจำนวนมาก ส่วนใหญ่ผู้แปลจึงต้องแปล
ทับศัพท์ นอกจากนี้ยังมีตัวละครต่าง ๆ ที่
นำมาจากวรรณกรรมรุ่นเก่าของไทย เช่น
พระยาวิชชุเสื่อโค จากเรื่อง เสื่อโคคำฉันท์
หลวิชัยคำจากเรื่อง คาวี เป็นต้น อนึ่ง ชื่อ
ตัวละครบางตัวสุนทรภู่ใช้เปรียบเทียบกับ
บุคคลที่เคยมีบทบาทเกี่ยวข้องกับสุนทรภู่มา
เมื่อครั้งก่อนบวช ถ้าจะมีเชิงอรรถอธิบายไว้
ด้วยก็จะมีประโยชน์มากต่อผู้อ่านเพราะจะทำให้
เข้าใจลึกซึ้งยิ่งขึ้น สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช
ทรงอธิบายว่า พระสิ่งไหนใครภพหมายถึงเจ้า
ฟ้าอาภรณ์ พระอภัยมณี หมายถึง สมเด็จพระ

๑๓๗

เจ้าฟ้ามหามาลา กรมพระยาบำราบปรปักษ์
ศรีสุพรรณหมายถึงเจ้าฟ้าปิ๋วและ “โฉมเทพ
ธิดาสุราลัย” ซึ่งสุนทรภู่กล่าวถึงสองสามครั้ง
โดยเฉพาะโฉมเทพธิดานั้น หมายถึง กรม
หมื่นอัมพรสฤตาเทพ พระราชธิดาในพระบาท
สมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๓ กรม
หมื่นอัมพรสฤตาเทพทรงอุปการะสุนทรภู่ขณะ
ตกยาก และสุนทรภู่เคยจำพรรษาที่วัด
เทพธิดาราม

(หน้า ๓๔) จะส่งสาวชาวบางกอกข้างนอกใน

ก็กลัวภัย ให้ขาดพระอาชญา

(...fürcht nur, Gefahr könnt sie schrecken
der Strafe des Königs....)

ตอนนี้น่าจะมีเชิงอรรถอธิบายเล็กน้อย
ว่า ขยาตพระอาชญาของรัชกาลที่ ๓ ซึ่งไม่
โปรดสุนทรภู่ นั่นถือเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้
สุนทรภู่ออกบวช

(หน้า ๑๔) ทั้งผ้าพาตบาตรเหล็กของเล็กน้อย

ขโมยดอยไปทิ้งเรือไม่เหลือหลอ

เหลือแต่ผ้าอาศัยเสียใจคอ

ชาวบ้านทอดวายแทนแสนศรัทธา

คิดถึงคราวเจ้านิพพานสงสารโศก

ไปพิศศรีโลกลายแทงแสงท้าว

ผู้แปล แปลวรรคที่ขีดเส้นใต้ผิดไป
โดยเข้าใจว่าชาวบ้านทอดวายเพราะศรัทธา
จะได้ไปนิพพาน

Bauern boten Ersatz mir-tausendfach
Dank! übten Barmherzigkeit an mir
im Blick auf Nirwana.

วรรคที่ว่า 'ชาวบ้านทอถวายแทนแสน

ศรัทธา นั้นเป็นส่วนที่จับใจความข้างบน
เรื่องโจรขโมยของแล้ว วรรคถัดมาเป็นใจ
ความใหม่ กล่าวถึงเจ้าคือพระเจ้าแผ่นดินที่
สวรรคตไปแล้วสุนทรภู่ใช้คำที่แสดงความ
จงรักภักดีซึ่งน่าจะหมายถึงรัชกาลที่ ๒ ผู้ทรง
โปรดสุนทรภู่มาก และทรงให้ความอุปถัมภ์
สุนทรภู่เป็นอย่างดี

ส่วนเรื่องการแปลทับศัพท์คำที่แปล
ไม่ได้นั้นก็เป็นเรื่องที่น่าเห็นใจเพราะเป็น
ศัพท์เฉพาะต้องอธิบายยืดยาว เช่น อาหาร
ไทยทั้งอาหารคาวหวานบางอย่าง ในตอนที่
สุนทรภู่บรรยายเรื่อง เครื่องไทยทานที่คนเอา
มาถวาย เช่น ข้าวแช่ (หน้า ๓๘) ผู้แปลไม่
ได้แปลคำว่า "ข้าวแช่" ซึ่งหมายถึงข้าวสุก
ใส่น้ำรับประทานกับ กับข้าวหลาย ๆ อย่าง

สายสุกใจไม่หลับจะรับขวัญ

ร้องโอดพันพิทชาข้าวลูกหลวง...(หน้า ๒๕)

ไม่ได้ตั้งใจให้คำที่ผิดๆ ไปและข้าวลูกหลวง
เป็นศัพท์เฉพาะในกวีศิลป์และครุอย่างศิลป์
ของไทย พิศชาและข้าวลูกหลวงเป็นทำนอง

เพลงไพเราะเย็น ๆ ทำนองขับกล่อมให้นอน
ผู้แปลแปลแต่ใจคิดว่าเป็น "wehmütig
Lied" (เพลงทำนองเศร้า)

ไม่รู้เหาะก็มีไคขึ้นไปเห็น

แม่นเหมือนเช่น เขาสุธา ภาษายาม...(หน้า ๒๖)

เนื่องด้วยผู้แปลมิได้แจ้งในคำนำว่า
ต้นฉบับ รวพันพิลาป/ ที่ใช้แปลนั้นเป็นฉบับ
แก้ไขครั้งที่เท่าไร คำบางคำจึงสร้างปัญหา
ให้เกิดขึ้นได้ เช่นคำว่า "เขาสุธา" หนังสือ
เล่มนี้พิมพ์ว่า "เขาสุธา" ซึ่งควรจะ
เป็น "ชาวสุธา" มากกว่า (ตามฉบับแก้ไขของ
กรมศิลปากรที่ได้ชำระใน ปี พ.ศ. ๒๕๑๓)
หรือต้นฉบับอาจจะพิมพ์ผิดก็ได้ ใจความใน
วรรคนี้น่าจะแปลว่าถ้าเหาะไม่ได้ก็ลงไม่ได้
ขึ้นไปเห็นว่าเหมือนชาวไทยเดินดินหรือไม่
"สุธา" น่าจะมาจากคำว่า "พสุธา" ที่แปลว่า
แผ่นดิน

(หน้า ๕๗) ไปมังกล่าผาหรั่ง

ระวังกระเวน.... ผู้แปลเขียนทับศัพท์เป็น

Mangkala ซึ่งก็น่าจะใช้เป็น Bengal ได้

เคยในเมื่อเมืองอื่น... ผู้แปลได้ใช้ชื่อที่ถูก
ต้องอยู่แล้ว เช่น หน้า ๕๕ คำว่า "สิงหล"
ผู้แปลใช้ว่า Sri Lanka

(หน้า ๕๘)

นอกกำแพงแขวงเขตประเทศดิน
เป็นสวนอินทผลัมที่บน้ำหวาน
รองอ่างไว้ใช้ทำแทนน้ำตาล
ต้องแต่งงานชั้นหมากเหลืองหลากจริง
ถึงขบปี่มีจันทาขวัญต้น
แต่งเหมือนคนขอสู่นางผู้หญิง
แม้ถึงปี่มีลูกใครปลูกทั้ง
ไม่ออกจริงจันทันลำต้นตาย....

ใจความตอนนี้มีว่าสุนทรภู่บรรยาย
การไปเที่ยวเมืองแขกทางใต้ ซึ่งมีสวนอินท
ผลัมก็จะติดจัน (จันคือทะลายคอกหมากหรือ
คอกมะพร้าวเมื่อยังตูมมีกาบหุ้ม) คนปลูก
จะทำพิธีทำขวัญต้นอินทผลัมเหมือนทำพิธี
แต่งงานกับต้นอินทผลัม ถ้าผู้ปลูกไม่ทำพิธี
นี้จันจะร่วงและลำต้นจะตาย ผู้แปลเข้าใจ
ความผิดไปโดยแปลว่า

.... Bringt er schon Früchte, so wirft,
der ihn pflanzte, sie fort.
Wenn aber gar nicht er blüht,
So fällt man den Baum....

(ใจความที่แปลคือถ้าต้นอินทผลัมมีลูก ผู้ใด
ปลูกแล้วทิ้งไป ถ้าต้นอินทผลัมไม่มีดอกผล
เลยก็จะถูกโค่นทิ้ง)

(หน้า 11) ... สำเนียงนกแสกแตกแตกเสียง
เสียงแมงมุมอ้อมไขมาโต้เคียง
ตีกตึกเพียงผิงผิงตาสังฟิง....

คนไทยโบราณเชื่อว่า เสียงนกแสก
ร้องและเสียงแมงมุมอ้อมไขตีกตึกเป็นลางสังหรณ์
ที่ไม่ดี (.....ในนิมิตเมื่อภวังค์วิสังหรณ์.....)
ใจความในสามวรรคนี้มีได้หมายความว่า
สุนทรภู่ออกตัวเองถึงที่ผู้แปลได้แปลไว้ว่า

.... Schon aber scheucht mich der
Eule säk säk. Unterm Lager
schleppt ihre Brut eine Spinne
mein Herz, pöng, pöng!
hammert zum Halse....

ตัวอย่างดังกล่าวทั้งหมดเป็นเพียงข้อ
บกพร่องที่พอมองเห็นได้ แต่อย่างไรก็ตาม
ผู้เขียนขอชมเชยผู้แปล ว่าพันพิลาป ว่ามีความ
กล้าหาญและมีความรักผลงานของสุนทรภู่
อย่างมากจนใช้ความอดสาหะวิธีแปลจาก
ต้นฉบับภาษาไทย ซึ่งมีคำศัพท์สำนวนและ
ศัพท์เฉพาะที่ยากแก่การแปลให้คงความหมาย
เดิมได้ แม้ผู้แปลได้กล่าวในคำแถลงท้ายเล่ม
ว่า แปลอย่างหยาบ ๆ แต่โดยทั่วไปผู้แปล
ก็แปลใจความส่วนใหญ่ได้ถูกต้อง เมื่อเทียบ
กับความพยายามของผู้แปลซึ่งต้องการให้
ผลงานของสุนทรภู่เป็นที่รู้จักแก่ชาวต่างชาติ
สิ่งที่ผู้เขียนยกขึ้นมาเป็นเพียงข้อผิดพลาดเล็ก
น้อยเท่านั้น สำหรับคนไทยที่รู้ภาษาเยอรมัน
หนังสือเล่มนี้จะเป็นตัวอย่างในการแปลภาษา
ไทยเป็นภาษาเยอรมันได้อย่างดี และคนไทย
ต้องขอบคุณสำนักพิมพ์ Inigo von Oppers-
dorff Verlag ที่พิมพ์หนังสืออนงคางาม
จำนวน 400 เล่มนี้ ออกเผยแพร่ ๕

อักษรดงศ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

๗ : ๑ (๒๕๒๖-๒๕๒๗)

๒๐ บาท

สนามจันทร์รำลึก

คำสอนในภาษาไทยสมัยอยุธยา

พระบฏ : จิตรกรรมไทยที่ถูกลืม

สวัสดิรักษา : ความเชื่อของชาวยุ

การศึกษาวรรณกรรมแปลเรื่อง "ความพยายาม"

ฟิลิปปีนส์ : แง่คิดทางวัฒนธรรมและทิศทาง

"ฟิลิปปีนส์นิยม"

ม.ล. ปั่น มาลากุล

จิไรรัตน์ ลักษณศิริ

วิบูลย์ ดุสิตวรรณ

นันทา ชุนภักดิ์

วินิตา คิณรัตน์

สุพรรณิภา กาญจนย์รุจิ

ตรชนินวารสารปีที่ ๑-๖ (๒๕๑๘-๒๕๒๕)

และ ข้อเขียนอื่น ๆ อีกมาก

อักษรดงศ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

๗ : ๒ (๒๕๒๗-๒๕๒๘)

๒๐ บาท

ฉันท : ประกิจฐานทางรูปแบบ

การทำทนายของเรแกนอมิกส์

การปกครองของอินเดียโบราณ

คอยโกโด : ละครแอบเสรีคแนวอภิปราย

วรรณกรรม ก กา ถึงเกษ : การผสมผสานของ

หนังสือสอนอักษรวิธีและหนังสือวรรณคดี

และบทความด้านภาษา วรรณกรรมอื่นๆ

นันทา ชุนภักดิ์

คำชัย หลายสรรพศิริ

พรเพ็ญ อันตระกูล

จุฑารัตน์ เบญจฤทธิ์

วิรัตน์ วรรณดี

เผยแพร่โดยสำนักพิมพ์แพรว

© สำนักพิมพ์แพรว มีเดีย จำกัด